

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 6.6.2012 г.
COM(2012) 279 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**Годишен доклад за дейностите на Европейския съюз в областта на научните
изследвания и технологичното развитие през 2011 година**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Годишен доклад за дейностите на Европейския съюз в областта на научните изследвания и технологичното развитие през 2011 година

1. КОНТЕКСТ НА ГОДИШНИЯ ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТИТЕ В ОБЛАСТТА НА НАУЧНИТЕ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ТЕХНОЛОГИЧНОТО РАЗВИТИЕ

Годишният доклад за дейностите на Европейския съюз в областта на научните изследвания и технологичното развитие е изготвен съгласно член 190 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Включена е и информация, свързана с Договора за Евратом, макар че формално тя не попада в обхвата на настоящия доклад.

2. ПО-ШИРОК ПОГЛЕД ВЪРХУ ПОЛИТИЧЕСКАТА СИТУАЦИЯ ПРЕЗ 2011 ГОДИНА

На заседанието на Европейския съвет на 4 февруари държавните и правителствените ръководители подчертаха своя ангажимент да поставят научните изследвания и иновациите на първо място в политическата програма за растеж и работни места. В труден икономически период подкрепата за научни изследвания и иновации е от изключително значение за насърчаването на инвестиции, които спомагат за създаване на работни места. Ръководителите на ЕС взеха колективно решение да запазят или увеличат инвестициите в научни изследвания и иновации на национално и европейско равнище.

В допълнение Европейският съвет призова бързо да се отстранят оставащите пречки, за да се осигури единно научноизследователско пространство в Европа с цел привличане на таланти и инвестиции. Изграждането на Европейското научноизследователско пространство (ЕНП) до 2014 г. ще означава създаване на действителен единен пазар за знания, научни изследвания и иновации.

Освен това държавните и правителствените ръководители подкрепиха концепцията за Обща стратегическа рамка на ЕС за финансиране на научни изследвания и иновации, така че да се гарантира съгласуваност между всички инструменти за финансиране на научни изследвания и иновации и да се подобри ефективността на финансирането на научни изследвания и иновации в ЕС¹.

В своето съобщение „Бюджет за стратегията „Европа 2020“² от 29 юни 2011 г. Комисията представи предложение за следващата Многогодишна финансова рамка (МФР) за периода 2014—2020 г. Включените в предложението програми и инструменти бяха преработени с оглед да се гарантира, че резултатите и въздействието от тях ще доведат до напредък по основните политически приоритети на ЕС.

Що се отнася до научните изследвания и инвестициите, Комисията предложи да изготви единна Обща стратегическа рамка, която обхваща областите на настоящата Седма рамкова програма (7РП) и частта за иновации на Рамковата програма за

¹ EUCO 2/1/11.

² COM(2011)500.

конкурентоспособност и иновации, както и Европейския институт за иновации и технологии (EIT). Това е насочено към систематичното отстраняване на значителните пропуски в иновациите, с които се сблъсква ЕС, и постигането на целта на стратегията „Европа 2020“ за увеличаване на разходите за научни изследвания и развойна дейност на 3 % от БВП до 2020 г.

Концепцията за обща стратегическа рамка получи впоследствие подкрепата на Европейския парламент в издадената от него резолюция от 27 септември 2011 г.³

3. „Хоризонт 2020“ — РАМКОВАТА ПРОГРАМА ЗА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ИНОВАЦИИ

На 30 ноември 2011 г. Комисията прие пакета „Хоризонт 2020“⁴ с бюджет за инвестиции в научни изследвания и иновации в размер на 80 млрд. EUR⁵, чиято цел е насърчаването на нов растеж и създаване на работни места в Европа. Изготвен изцяло в съответствие с предложението за МФР, „Хоризонт 2020“ напълно подкрепя стратегията „Европа 2020“, в която научните изследвания и иновациите се определят като ключови фактори за постигане на целите за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж. Програмата ще бъде изпълнявана от 2014 до 2020 г.

Чрез „Хоризонт 2020“ цялото финансиране на научни изследвания и иновации в ЕС се обединява за първи път в една програма, като средствата ще бъдат насочени към три основни цели. Пакетът ще:

- укрепи позицията на ЕС като световен лидер в науката. Това ще осигури стимул за научните изследвания на най-високо равнище в Европа, включително съществено увеличение на средствата за Европейския съвет за научни изследвания (ЕСНИ);
- укрепи ръководната роля на промишления сектор в сферата на иновациите. Това включва сериозни инвестиции в ключови технологии, подобрен достъп до капитал и подпомагане на малките и средните предприятия (МСП);
- спомогне за преодоляване на някои сериозни общоевропейски проблеми, разпределени в шест основни теми: здраве, демографски промени и благосъстояние; продоволствена сигурност, устойчиво земеделие, мореплавателски и морски изследвания и биоикономика; сигурна, чиста и ефективна енергия; интелигентен, екологосъобразен и интегриран транспорт; действия срещу изменението на климата, ресурсна ефективност и суровини; приобщаващи, иновативни и сигурни общества.

Посредством пълна гама от мерки за подкрепа, интегрирани в цикъла за научни изследвания и иновации, „Хоризонт 2020“ ще бъде основен инструмент за прилагане на „Съюз за иновации“ — водещата инициатива на стратегията „Европа 2020“, насочена към осигуряване на конкурентоспособността на Европа в световен мащаб. Ще се предоставя подкрепа на всички етапи от иновационната верига, особено за по-тясно свързани с пазара дейности, включително иновативни финансови инструменти, както и нетехнологични и социални иновации, като целта ще бъде да се осигури възможно най-

³ P7 TA(2011)0401.

⁴ http://ec.europa.eu/research/horizon2020/index_en.cfm?pg=home

⁵ При постоянни цени за 2011 г.

широко използване и разпространение на получените от подпомаганите дейности знания до етапа на търговската им употреба.

Освен това редица конкретни мерки ще насърчат засиленото участие на МСП в програмата „Хоризонт 2020“. Това включва нов инструмент за МСП, който доразвива модела за иновационни научни изследвания в малките предприятия, дава възможност на МСП да предложат своите най-иновативни идеи и улеснява техния достъп до програмата.

„Хоризонт 2020“ ще насърчава и международното сътрудничество, като в програмата ще бъдат включени допълнителни мерки за изграждане на Европейското научноизследователско пространство до 2014 г.

Значителното опростяване е друг ключов елемент. Достъпът до финансиране по „Хоризонт 2020“ ще бъде улеснен вследствие на опростената структура на програмата, единен набор от правила и намаляване на административните формалности. От практическа гледна точка мерките за опростяване са предназначени за намаляване на административните разходи на участниците, за ускоряване на всички процеси за управление на предложения и субсидии и за намаляване на риска от грешки. Чрез тези прости правила за финансиране и преработената стратегия за контрол ще се постигне нов баланс между доверие и контрол, за който призоваха всички заинтересовани страни, Европейският парламент и Европейският съвет.

С цел постигане на възможно най-голямо въздействие на финансирането от Съюза ще се развият по-тесни взаимодействия във важни за Европа области между „Хоризонт 2020“ и други програми на Съюза, като например фондовете по политиката на сближаване, националните и регионалните програми за научни изследвания и иновации и частния сектор.

3.1. Изготвяне на „Хоризонт 2020“

При изготвянето на пакета „Хоризонт 2020“ изцяло бяха взети предвид отговорите, получени в рамките на мащабно обществено допитване по Зелената книга „От предизвикателствата към възможностите — изграждане на обща стратегическа рамка за финансиране от ЕС на научните изследвания и иновациите“⁶. През пролетта на 2011 г. бяха изразени становища от държавите членки и широк кръг заинтересовани страни от промишления сектор, академичните среди и гражданското общество.

Наборът от предложения също така се основава на две задълбочени оценки на въздействието, в които се подчертава, че вариантът с „Хоризонт 2020“ ще допринесе за по-ясната насоченост на усилията и за оптималното постигане на необходимата критична маса, ще предизвика възможно най-силно въздействие върху целите на политиката и ще породи, надолу по веригата, ползи за икономиката, конкурентоспособността и обществото, като същевременно ще спомогне за опростяването на тези процеси.

4. СЪЮЗЪТ ЗА ИНОВАЦИИ И РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПОЛИТИКАТА ЗА ЕВРОПЕЙСКОТО НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКО ПРОСТРАНСТВО (ЕИП)

Инициативата „Съюз за иновации“, въведена от Комисията през октомври 2010 г., цели подобряване на условията и достъпа до финансови средства за научни изследвания и

⁶ COM(2011)48.

иновации в Европа с оглед да се гарантира, че иновативните идеи могат да се превърнат в продукти и услуги, които създават растеж и работни места.

4.1. Наблюдение на напредъка в иновациите

През първата година от инициативата „Съюз за иновации“ икономическата и финансовата криза достигна нов етап, при който възстановяването е застрашено, общественото доверие отслабва и е налице силен натиск за намаляване на инвестициите в бъдещи източници на икономически растеж.

В същото време икономическата мощ все по-бързо се измества от запад на изток. Посланието както на индекса на „Съюза за иновации“, така и на доклада за конкурентоспособност на „Съюза за иновации“, е ясно: през последните години постиженията на Европа в областта на научните изследвания и иновациите са намалели, което води до увеличаване на вече значителното изоставане спрямо САЩ и Япония, а държави като Китай, Индия и Бразилия бързо настигат ЕС. Освен това разделението в областта на иновациите в рамките на ЕС също се увеличава. В този контекст постигането на целите на „Съюза за иновации“ става все по-значимо и неотложно.

През 2011 г. беше постигнат добър напредък със стартирането на 30 от 34-те ангажимента на „Съюза за иновации“. През декември 2011 г. Комисията представи цялостен доклад за напредъка⁷.

4.2. Подобряване на рамковите условия

Предложени бяха следните важни мерки, с които ще бъдат създадени необходимите условия за по-гладък път на идеите до пазара и ще се помогне за насърчаване на частните инвестиции в научни изследвания и иновации:

- през април 2011 г. Комисията внесе законодателни предложения за единна патентна защита, с която разходите за превод и сродни разходи за патенти в Европа ще бъдат намалени до 80 %;
- през юни 2011 г. Комисията представи пакет за стандартизация с цел модернизиране на процеса на разработване на европейски стандарти пред настоящите и бъдещи предизвикателства. Целта е до 2020 г. процесите за разработване на стандарти да се ускорят с 50 %;
- през декември 2011 г. Комисията предложи нов режим за фондовете за рисков капитал с цел по-лесно привличане на капитали от цяла Европа. В допълнение бяха предложени нови конкретни мерки за улесняване на иновациите в контекста на прегледа на законодателството на ЕС в областта на обществените поръчки. Те включват нова процедура за закупуване на иновационни продукти и услуги и улесняване на съвместните трансгранични обществени поръчки;

⁷ COM(2011)849 – за актуалното състояние на всички 34 ангажимента, вж. системата за информация и проследяване на интернет адрес: <http://i3s.ec.europa.eu/home.html>.

- с оглед на перспективите Комисията проучи някои варианти за подобряване на прилагането на правата на интелектуална собственост и през 2012 г. ще обсъди бъдещите мерки.

4.3. Подобряване на достъпа до финансиране

През декември 2011 г. Комисията и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) отговориха на исканията на Европейския съвет и Европейския парламент за разработване и подобряване на механизма за финансиране с поделение на риска (МФПР). Споразумението за МФПР бе изменено с цел осигуряване на заеми за организатори от публичния и частния сектор без оглед на техния размер и формата на собственост и по този начин бяха създадени условия механизмът да поеме по-висок риск за по-голям умножаващ ефект от неговия принос. Също така беше даден старт на инструмента за поделение на риска по отношение на МСП, който представлява нов механизъм за гарантиране по отношение на МСП с цел подпомагане на техния достъп до финансиране от банки. Целта на този нов инструмент, чийто бюджет е 120 млн. EUR, е да достигне до 500 получатели с общ размер на заемите поне 1 млрд. EUR.

За „Хоризонт 2020“ ще бъдат разработени допълнително иновативни финансови инструменти с цел подобряване на достъпа до рисковото финансиране за научни изследвания и иновации, по-специално за иновативни МСП. Те ще включват капиталови и дългови инструменти, създадени във връзка с Програмата за конкурентоспособността на предприятията и МСП. Те ще се основават на настоящите постижения, по-специално на успеха на МФПР.

4.4. Справяне с предизвикателствата пред обществото: европейски партньорства за иновации

Комисията застана начело на първото европейско партньорство за иновации (ЕПИ) в областта на активния живот на възрастните хора и остаряването в добро здраве с цел до 2020 г. животът на средностатистическия европейски гражданин да се увеличи с две години при добро здраве. Стратегическият план за изпълнение на пилотното партньорство беше представен през ноември 2011 г.

ЕПИ е новаторска концепция за ускоряване на иновациите, насочени към ясно определена цел в рамките на конкретно предизвикателство пред обществото. То осигурява платформа за мобилизиране на заинтересовани страни от всички области на политиката, сектори и държави с цел поемане на ангажимент и подпомагане на мерки, свързани с търсенето и предлагането, в целия цикъл за научни изследвания и иновации. Придобитият опит при създаването на пилотното партньорство ще очертае пътя за следващите подобни инициативи.

4.5. Насърчаване на Европейския институт за иновации и технологии (EIT)

През ноември 2011 г. Комисията прие предложение за стратегическата програма за иновации на EIT, в която се определя рамката за дейностите на института през следващите години. Тя е насочена към консолидиране на трите съществуващи общности за знание и иновации и постепенното изграждане на нови с цел преодоляване на сериозни предизвикателства през обществото в съответствие с целите на „Хоризонт 2020“.

4.6. Свързани инициативи

През 2011 г. бяха достигнати ключови етапи по много други ангажименти на „Съюза за иновации“. През месец март беше поставено началото на европейската инициатива в областта на социалните иновации, а през юни стартира „Платформа за интелигентно специализиране“. Беше учреден Съвет за лидерство за европейския дизайн и започна прилагането на пилотен проект за т. нар. „съюзи на знанието“ между деловите и академичните среди. Освен това Комисията оглави действия за подкрепа на равнище ЕС за органи за обществени поръчки чрез съвместни проекти за закупуване на иновационни продукти и услуги.

Наред с тези мерки на 5 и 6 декември 2011 г. в Брюксел се проведе първият Конвент за иновациите, който е една от важните европейски инициативи в тази област. На него бяха присъдени първите награди на ЕС за новатори жени с цел повишаване на обществената осведоменост за необходимостта от повече иновации и повече новатори жени.

4.7. Изграждане на Европейското научноизследователско пространство

Научноизследователските дейности и политики в Европа продължават да страдат от разпокъсаност, от недостатъчна съгласуваност и координация, както и от ограничения пред свободното движение на знания. Изграждането на Европейското научноизследователско пространство (ЕНП) цели преодоляване на тези недостатъци. Сред важните задачи през 2011 г. в рамките на инициативата „Съюз за иновации“ бе подробното изготвяне на съобщението за ЕНП.

4.7.1. Научни изследователи

Освен че продължава да осъществява европейското партньорство за изследователи, пилотната група „Човешки ресурси и мобилност“ също така допринесе за подготовката на някои основни елементи от съобщението за ЕНП в областта на научноизследователските кариери, обучението и мобилността. През май 2011 г. групата прие и Европейска рамка за научноизследователски кариери като инструмент за доброволна прозрачност с цел улесняване на мобилността и съпоставимостта на развитието в кариерата.

Други важни действия бяха създаването на експертна група за професията на научния работник, която разглежда нерешените въпроси при наемане на работа, и проведеното проучване на възможностите за осъществяване на бъдеща инфраструктура за информация и данни за европейските изследователи.

4.7.2. Съвместно планиране

В своето съобщение „Партньорство в областта на научните изследвания и иновациите“ от 2011 г.⁸ Комисията формулира някои поуки във връзка със създаването на публично-публични партньорства⁹ и публично-частни партньорства¹⁰ и очерта пътя за тяхното по-нататъшно развитие.

⁸ COM(2011)572.

⁹ ERA-NET, инициативи по член 185, инициативи за съвместно планиране и др.

В основните заключения се посочва, че дейностите за партньорство са доказали своя потенциал да допринасят за целите на стратегията „Европа 2020“ и поради това ще продължат да бъдат важен елемент от бъдещата европейска политика за научни изследвания и иновации. Същевременно има нужда от засилен и дългосрочен ангажимент за партньорство от всички заинтересовани страни, включително държавите членки и промишления сектор, а условията за прилагане на инструментите за партньорство се нуждаят от опростяване.

През 2011 г. бяха приети препоръки на Комисията и свързани с тях заключения на Съвета, с които бяха въведени още шест инициативи за съвместно планиране. Понастоящем се осъществяват общо 10 такива инициативи.

4.7.3. Научноизследователски инфраструктури

През май 2011 г. Европейският стратегически форум за научноизследователски инфраструктури (ESFRI) публикува своя стратегически доклад и актуализацията на пътната карта. Пътната карта съдържа шест нови инфраструктурни проекта в области като енергийни доставки, здравеопазване, изменение на климата и хранителни доставки. ESFRI възнамерява да предприеме амбициозна програма, насочена към въвеждане на възможно най-голям брой от предвидените в пътната карта изследователски инфраструктури. За тази цел през юни 2011 г. ESFRI създаде работна група, която ще подпомага изпълнението на инфраструктурните проекти.

Регламентът за създаване на правна рамка за Консорциум за европейска научноизследователска инфраструктура (ERIC) беше изготвен така, че да улесни създаването и обслужването на големи научноизследователски инфраструктури с участието на няколко европейски държави. Макар че еднаквото и навременно прилагане на този регламент в отделните държави членки все още е предизвикателство, първият ERIC — т. нар. SHARE ERIC (изследване на здравето, остаряването и пенсионирането в Европа), беше създаден през март 2011 г. и впоследствие бяха подадени заявления проектите CLARIN, ECRIN и EURO-ARGO да бъдат създадени като ERIC.

4.7.4. Външно измерение на ЕНП

Европейското партньорство за международно научно и технологично сътрудничество цели да създаде по-голяма съгласуваност между дейностите на ЕС и на държавите членки. Напредъкът беше осигурен от Стратегическия форум за международно научно и технологично сътрудничество (SFIC) в следните области:

- значителен напредък по „Пилотна инициатива Индия“ бе постигнат с разработването на стратегическа програма на ЕС и държавите членки за научни изследвания и иновации, в която се набелязват общи предизвикателства, споделени цели, приоритетни области и инструменти за сътрудничество между Европа и Индия през следващите години. Бяха подбрани пет стратегически области: води, биологични ресурси, енергетика, здравеопазване и информационни и комуникационни технологии (ИКТ);

¹⁰ Съвместни технологични инициативи, публично-частни партньорства в рамките на Плана за възстановяване и др.

- „Пилотната инициатива Китай“ също беше допълнително развита, по-специално чрез два семинара;
- по „Пилотна инициатива САЩ“ през 2011 г. бяха подготвени две информационни мероприятия.

4.7.5. Трансфер на знания

През 2011 г. работната група по въпросите на трансфера на знания в рамките на Комитета за Европейското научноизследователско пространство изготви ръководство за заинтересованите страни относно управлението на интелектуалната собственост и трансфера на знания с цел сътрудничество с трети държави. В него се предоставят насоки и обратна информация за проучването, с което се проследява напредъкът по прилагането на препоръката на Комисията относно интелектуалната собственост от 2008 г. Проучването продължи през 2011 г. и отчете добър напредък. Освен това бе публикуван експертен доклад за международния трансфер на знания, в който бе представен преглед на европейските практики.

4.7.6. Университети: програма за модернизация

Беше предприето проучване на възможностите за създаване на европейски механизъм за акредитация на ефективно управление на човешките ресурси в университети и публични изследователски институции, които основават своята политика на принципите на Европейската харта за изследователи и Кодекса за поведение при подбора на изследователи. Беше извършено и проучване на осъществимостта, свързано с иновативни училища за докторанти, с цел постигане на напредък към общ подход в ЕНП, който ще насърчи институциите да спазват определени принципи, като например върхови научни постижения, интердисциплинарни изследвания, набиране на опит в съответния сектор, отлични работни условия и развитие в кариерата, включително въпроси, свързани с пола.

5. СЕДМА РАМКОВА ПРОГРАМА

5.1. Изпълнение на работните програми за 2011 г.

През 2011 г. бяха приключени 46 покани за представяне на предложения с общ примерен бюджет от 4,4 млрд. EUR. Бяха представени общо 14 567 отговарящи на условията предложения, от които за финансиране¹¹ бяха одобрени 2813, т.е. 19,3 % от предложенията бяха успешни.

Общо във всички отговарящи на условията предложения бяха регистрирани 59 955 участници, като общата стойност на проектите възлизаше на 23,1 млрд. EUR, а поисканото финансово участие на ЕС беше в размер на 17,9 млрд. EUR. Участниците в одобрените предложения бяха общо 12 932, като общата стойност на проектите беше 4,9 млрд. EUR, а поисканото финансово участие на ЕС — 3,7 млрд. EUR. Това означава, че 21,6 % от представените предложения са получили одобрение.

¹¹ Преминаха всички етапи за оценка и в процедурата по подбор бяха включени в основния списък.

5.2. Работните програми за 2012 г.

Поканите за представяне на предложения за 2012 г. на стойност почти 7 млрд. EUR бяха приети през юли 2011 г. и представляват най-големият досега финансов пакет на Комисията за стимулиране на научните изследвания и иновациите. Тези покани за представяне на предложения също така бяха първите, които бяха специално съгласувани с новата политическа рамка, създадена с инициативата „Съюз за иновации“. Работните програми включват някои от следните елементи:

- 220 млн. EUR от предвидените 656 млн. EUR за здравни научни изследвания и 192 млн. EUR от предвидените 1,1 млрд. EUR за финансиране на ИКТ ще бъдат заделени за дейности, насочени към преодоляване на предизвикателствата във връзка със застаряващото население и подпомагане на пилотното ЕПИ за активно остаряване в добро здраве;
- Европейският съвет за научни изследвания (ЕСНИ) ще предостави почти 1,6 млрд. EUR на най-добрите утвърдени и млади изследователи, работещи в Европа. С оглед отстраняване на несъответствието между резултатите от граничните изследвания и търговската реализация беше въведена инициатива с по-ограничен мащаб, озаглавена „Доказателство на концепцията“;
- около 900 млн. EUR в подкрепа на мобилността и кариерите на изследователите ще бъдат осигурени чрез дейностите по програмата „Мария Кюри“ за около 10 000 висококвалифицирани изследователи. Това ще включва пилотен проект за финансиране на европейски докторантури в областта на промишлеността с цел стимулиране на предприемачеството и сътрудничество между академичните среди и промишлеността;
- в допълнение към наскоро опростените правила инвестиционният пакет от почти 1 млрд. EUR за МСП осигурява специални стимули за участие на такива предприятия;
- в отговор на нарастващото търсене на по-безопасни и здравословни храни и устойчиви биологични ресурси ще бъдат инвестирани 307 млн. EUR в изграждането на стабилна биологична икономика, която ще подобри производствените методи и ще доведе до създаване на нови отрасли и работни места;
- 365 млн. EUR бяха заделени за три публично-частни партньорства, свързани с конкретни предизвикателства: европейската инициатива за екологични автомобили, т.нар. „фабрики на бъдещето“ и енергийно ефективните сгради;
- 40 млн. EUR ще бъдат изразходвани за инициативата „Интелигентни градове“ с цел да се набележат по-ефективни начини за използване на енергията и осигуряване на градски транспорт.

5.3. Свързани инициативи

През октомври 2011 г. петте съвместни технологични инициативи на Европа — ARTEMIS (вградени изчислителни системи), „Чисто небе“ (въздухоплаване и въздушен транспорт), ENIAC JU (наноелектроника), FCH JU (горивни клетки и водород) и IMI (иновативни лекарства) — съвместно представиха пред Европейския парламент първите постижения на своите програми за научни изследвания на стойност

10 млрд. EUR. Около една трета от целия бюджет се осигурява от Съюза с цел подпомагане на тези публично-частни партньорства, насочени към обединяване на публични и частни таланти и инвестиции.

Друго важно постижение бе приетата на 19 декември 2011 г. от Съвета рамкова програма на Евратом за ядрени изследвания и обучение за периода 2012—2013 г., която включва допълнително финансиране за ITER в размер на 1,3 млрд. EUR. Комисията предложи да финансира ITER извън обхвата на следващата Многогодишна финансова рамка за периода 2014—2020 г. чрез допълнителна изследователска програма.

Информацията за преките действия по 7РП за 2011 г. е включена в годишния доклад на Съвместния изследователски център на Комисията¹².

5.4. Основни положения

5.4.1. Иновации

Работните програми за 2012 г. укрепват много аспекти на иновациите, по-специално тяхното навлизане на пазара, и насърчават действия за безпроблемно преминаване към „Хоризонт 2020“.

Няколко теми по специфична програма „Сътрудничество“ са конкретно насочени към дейности като създаване на прототипи, изпитване и демонстрации. В редица теми се акцентира върху насоченост към приложението, увеличаване на мащаба и пилотни проекти не само чрез подбор на приоритетни теми, а и чрез заделяне на бюджети.

В някои теми се обръща специално внимание на преобразуването на резултатите от финансиран проект в иновативни приложения, а някои включват помощни действия за насърчаване на трансфера на технологии и управлението на интелектуалната собственост. В по-голяма степен се подпомагат и мерки, ориентирани спрямо търсенето, които ще спомогнат за навлизането на иновации на публични и частни пазари, по-специално чрез дейности, свързани със стандартизация, и се оказва по-голяма подкрепа за обществени поръчки на развойни продукти.

Също така се въвеждат нови подходи за стимулиране и ускоряване на иновациите. В рамките на темата за здравеопазването се връчва насърчителна награда за стимулиране на разработването на новаторски алтернативи за технологиите, свързани с хладилната верига при формулирането, съхранението и превоза на ваксини.

Като цяло в работните програми за 2012 г. се прилага по-широкообхватен подход към иновациите. Освен научните изследвания и иновациите на технологии и продукти се подпомагат и иновациите на услуги, включително процедурни и организационни иновации. Включени са също социални иновации, проучване на нови бизнес модели и иновации при проектирането с тясно участие на потребителите.

Редица тематични области от специфична програма „Сътрудничество“ насърчават по-активното участие на промишления сектор и по-специално на МСП. При някои теми това се осъществява чрез заделяне на бюджет, при други е част от критериите за оценка, а при няколко теми се прилага възходящ подход за увеличаване на възможностите на МСП да предлагат решения по свой избор. По темата за

¹² <http://ec.europa.eu/dgs/jrc/index.cfm?id=2530>

здравеопазването се подпомага специфична схема за МСП, насочена към малки проекти за разработване на технологии в близост до пазарната фаза под ръководството на този вид предприятия.

5.4.2. *Разпространение*

Разпространението на резултатите от научни изследвания, финансирани от ЕС, има определяща роля за изграждането на Европейското научноизследователско пространство, като се насърчава отвореност и капитализиране на творческия потенциал на Европа. Комисията подпомага разпространението на резултати от научни изследвания, като осигурява финансиране в рамките на проекти за активно разпространение на резултатите. Освен това Комисията активно се стреми към повишаване на обществената осведоменост за резултатите от финансирани научни изследвания и осигурява онлайн достъп до резултатите чрез информационната служба на Общността за научноизследователска и развойна дейност CORDIS¹³ и Хранилището за публикации на Съвместния изследователски център¹⁴.

През август 2008 г. Комисията стартира пилотния проект за свободен достъп по 7РП, който обхваща седем области на научни изследвания или почти 20 % от общия бюджет на 7РП. Това бе направено с цел увеличаване на разпространението на резултатите от научни изследвания чрез безплатен достъп. Съгласно проведеното през 2011 г. проучване за пилотния проект мнозинството от анкетираните не срещат затруднения при изпълнение на условията за свободен достъп, а три четвърти от тях се обявяват за право на свободен достъп до данни в тяхната област на научни изследвания.

В допълнение към това Комисията обмисля да предприеме допълнителни действия с цел да подобри разпространението, съобщаването и използването на резултатите от научни изследвания, финансирани от ЕС.

5.4.3. *Опростяване*

Провежданите през 2011 г. дейности се основаваха на стимула, предоставен със съобщението за опростяване от април 2010 г.¹⁵, и на последвалото обсъждане. Бяха въведени редица мерки, които получиха всеобща подкрепа. Сред тях беше и пакет от три мерки, приет с решение на Комисията от 24 януари¹⁶, който включва:

- възможност да се използват средните разходи за персонал без предварително удостоверяване за всички получатели, когато това е тяхната обичайна счетоводна практика;
- възможност за собствениците на МСП, които са ръководители в своите предприятия, и физическите лица, които не си плащат сами заплатата, да начисляват разходи за персонал при проекти по 7РП въз основа на таблица за единичните разходи;
- създаване на комитет за съгласуване на научните изследвания между генералните дирекции, които управляват безвъзмездните средства по 7РП, за да се осигури еднакво тълкуване и прилагане на правилата на 7РП.

¹³ <http://cordis.europa.eu/>

¹⁴ <http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/>

¹⁵ COM(2010)187.

¹⁶ COM(2011)174.

Беше постигнат напредък по разработването на портала за участници в областта на научните изследвания и иновациите с въвеждането на нови услуги за тях и допълнителни подобрения с цел по-лесно използване на системата.

Резултатът от дебата за опростяване също така бе включен в обсъжданията за преработване на Финансовия регламент. Разпоредбите за финансиране по отношение на безвъзмездните средства от ЕС се поясняват и опростяват, а след като законодателят приеме новия регламент, ще позволяват широко приемане на обичайни счетоводни практики на получателите при спазване на минимален брой ограничителни условия. Това ще включва също:

- преработени правила във връзка с допустимостта на ДДС. Така ще се опрости финансовото управление на безвъзмездни средства за научни изследвания и иновации, например за университети и други публични органи за научни изследвания;
- премахване на задължението за начисляване и докладване на лихви. Понастоящем такова задължение съществува и то води до значителна административна тежест и разходи във връзка с откриването и управлението на отделни сметки, както и за управление на регистър на изключенията за организации, които не могат да откриват лихвоносни сметки поради националното законодателство.

6. ПЕРСПЕКТИВИ ЗА 2012 ГОДИНА

След приемането и представянето на „Хоризонт 2020“ от Комисията този пакет ще бъде обсъден от Съвета и Европейския парламент през 2012 г. и след това с оглед приемането му преди края на 2013 г. Преговорите се провеждат в един от най-трудните периоди в цялата история на ЕС. Докато се възстановява бавно от икономическия спад, Европа е изправена пред криза с държавния дълг и опасения от нова рецесия. Поради това европейските лидери и публичните органи трябва да действат решително, за да гарантират устойчив растеж и нови работни места, което е целта на „Хоризонт 2020“. Същевременно се обсъжда предложението за общия бюджет на ЕС, включително общата сума за научни изследвания и иновации. Комисията не само ще подпомага преговорите, но и ще положи сериозни усилия да изпълни всички необходими условия за безпроблемен старт и изпълнение на програмата.

През 2012 г. Комисията ще продължи да осъществява действия по „Съюз за иновации“, по-специално чрез представяне на две от оставащите инициативи: съобщението за ЕНП, за чието изграждане до 2014 г. призова пролетният Европейски съвет от 2012 г., и новия основен показател за иновациите. Наред с това тя ще продължи усилията си във връзка с иновациите при други предизвикателства пред обществото, като внесе предложения за ЕПИ за „Земеделска производителност и устойчивост“, „Суровини“, „Води“ и евентуално „Интелигентни градове“.

С работните програми за идната 2013 г. приближават и последните години от изпълнението на 7РП. Съгласувани със стратегията за растеж и създаване на работни места „Европа 2020“, тези програми ще представляват най-големият финансов пакет, приет някога от Комисията, за насърчаване на научните изследвания и иновациите, като същевременно ще осигурят безпроблемен преход към „Хоризонт 2020“.

7. ИЗТОЧНИЦИ НА ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

За допълнителна информация са обществено достъпни следните източници:

- Годишни мониторингови доклади за Рамковата програма и специфичните програми към нея¹⁷;
- Редовни доклади по основните показатели в науката, технологиите и конкурентоспособността¹⁸;
- Статистически данни относно науката и технологиите в Европа¹⁹;
- Научни изследвания и анализи, публикувани във връзка с научноизследователските дейности и политики на Европейския съюз²⁰;
- Годишни доклади за дейността на Генерална дирекция „Изследвания и иновации“²¹;
- Състояние на „Съюза за иновации“²²;
- Доклад за конкурентоспособността на „Съюза за иновации“²³;
- Индекс на „Съюза за иновации“²⁴;
- Доклад на Комисията относно оценката на финансите на Съюза въз основа на постигнатите резултати²⁵

По-голямата част от тези документи могат да бъдат получени или поръчани на следните уебсайтове:

- Поддържан от Комисията уебсайт за научни изследвания и иновации: <http://ec.europa.eu/research>;
- Уебсайт на ЕНП: <http://ec.europa.eu/research/era>;
- Уебсайт за инвестиране в европейски научни изследвания: <http://ec.europa.eu/invest-in-research>;
- Уебсайт на ERAWATCH: <http://erawatch.jrc.ec.europa.eu/>

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7-monitoring

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/facts/figures/key_figures_en.htm

¹⁹ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/introduction

²⁰ http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm

²¹ http://ec.europa.eu/atwork/synthesis/aar/index_en.htm

²² http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/state-of-the-union/2011/state_of_the_innovation_union_2011_en.pdf

²³ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011

²⁴ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius-2011_en.pdf

²⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0040:FIN:BG:PDF>